

Fakir Ülkelerle Zenginler Arasındaki Fark Nasıl ve Ne Zaman Kapanacak?

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin barışı yaygınlaştırma, demokrasi ve insan haklarını geliştirme, sosyal ilerlemeyi sağlama, ekonomik refaha ulaşma, çevreyi koruyarak sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlama yolunda çabalarını kuvvetlendiren en önemli unsur şüphesiz 'eğitim'. Güvenli bir dünyada yaşama umudu her geçen gün azalan insanoğlunun en büyük güvencesi 'iyi eğitilmiş bireyler'...

"Gelişmiş olanlar ne yapıyor ki onlara yetişmeye çalışanlar daha fazlasını yapıp bu makası kapatsın?" diye sorulabilir.

Geçtiğimiz günlerde Almanya Başbakanı Gerhard Schröder, 2004 yılı önceliklerinin eğitim ve araştırma-geliştirme (Ar-Ge) alanlarında bir atılım planını uygulamaya başlatmak olduğunu açıkladı. Satın alma gücü paritesine göre 2 trilyon dolar civarındaki ulusal zenginliğiyle beşinci durumda olan Almanya, refah devletinin nimetlerinden yararlanmaya devam etmek için rekabet gücünü artırmak ve ekonomik büyümesini sürdürmek zorunda olduğunun farkında.

Schröder'in hedefleri arasında yükseköğrenime devam eden lise mezunlarının oranının % 36'dan % 40'a çıkartılması ve özellikle Amerika'nın tekeline olan ve seçkin araştırmacı yetiştiren merkezlerin oluşturulması var.

Halen %2,5 dolayında olan Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranının 2010 yılına kadar %3'e yükseltilmesi ve özel sektörün bu çabaya önemli ölçüde katkıda bulunması, bu amaca kolektif olarak ulaşılabilenini gösteriyor.

Harvard'tan Juan Enriquez, 'Gelecek Peşinizde (*As The Future Catches You*)' adlı eserinde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin uyguladıkları ekonomik programların başarısının, sanıldığı aksine, o ülkelerin gelişmesine yetmeyebileceğini savunuyor. Enriquez, meselenin bilgi teknolojilerinde odaklandığını savunarak karamsar bir mesaj da veriyor: "Bilgi teknolojilerindeki gelişme o kadar hızlı ki, gelişmekte olan ülkelerin bugün yaptıklarıyla bu gelişmeyi yakalayabilmeleri ve rekabet güçlerini koruyabilmeleri mümkün değil..."

Yazara göre, alt zenginlik grubundaki ülkeler, bu gidişle Batı'nın gelişmiş ülkelerinin işgücü deposu haline gelecek. Giderek düşen ücretler, ulusal paraların rekabet için sürekli değer kaybetmesi anlamına gelecek. **Ve gelişmekte olan ülkeler gelecekte de bu gelişmeyi hiçbir şekilde tamamlayamayacak ve hep 'gelişmekte olan ülke' olarak kalacaklar.** Bunu destekleyen görüşler şöyle:

IBM'in 1998'de kendi ülkesinde aldığı patent sayısı tek başına 139 ülkenin aldığı toplam patent sayısından daha fazla.. Şirket, 1999'da 2.756, 2000'de 2.934 patent aldı. Öyle ki, 1990'lı yıllar boyunca IBM'in toplam 15.000'den fazla patent alabileceği kadar ürettiği yeni bilgi mevcut. Bilgi üretimindeki asimetrinin bir diğer belirgin göstergesi ise ABD'de 1999'da alınan patentlerin %95'inin yalnızca 12 ülkenin şirketlerine ait oluşu. Geri kalan yaklaşık 188 ülke, teknoloji ve bilginin körüklediği ekonomik kalkınmayı iskaladı. **İşin kötüsü, aralarında Türkiye de var.**

ABD, bilgi tabanını büyütme için her yıl 182 milyar dolardan fazla para harcıyor. Meksika'nın harcadığı ise 1,4 milyar dolar.

Varımızı yoğumuzu verdiğimiz ekonomik gelişme ve ekonomik program, bizi tamamen düzlüğe çıkarmayacak: Söz, kendisi de gelişmekte olan bir ülkenin

vatandaşı olan, Meksikalı Juan Enriquez'de: "Gelişmekte olan bir ülke enflasyonu düşürebilir. Yolsuzlukları azaltabilir. Bütçelerde kısıntıya gidebilir. Özelleştirme yapabilir. Ama yine de zenginleşemeyebilir! Çünkü bilgi değil, yalnızca mal üretiyordur."

Tanıdık ifadeler, değil mi? Cumhuriyet sonrası ihracatımız içinde en büyük yeri tarımsal ürünler alırken bugün daha çok otomobil, buzdolabı, TV, elektronik eşya gibi ileri teknoloji ürünleri satıyoruz. Sanayi mallarının dışsatım içindeki payı, geçen yıl %84'e ulaştı. Ama tüm bunlar hep 'mal', 'bilgi' değil. Hatta bir kısmı, başkalarının bilgileriyle üretilmiş mallar..

21 Ocak 2002 tarihli UNESCO raporuna göre; az gelişmiş ülkeler, dünya nüfusunun %79'unu oluşturdukları halde, dünyadaki toplam araştırmacı sayısının yalnızca %27'si bu ülkelerden çıkmaktadır.

Bu ülkeler, dünyanın toplam zenginliğinin %39'unu oluşturdukları halde, dünyadaki toplam Ar-Ge harcamalarının sadece %19'u bu ülkeler tarafından yapılmaktadır.

Dünya ülkeleri ortalama olarak ulusal zenginliklerinin %1,8'ini Ar-Ge'ye ayırdığı halde az gelişmiş ülkeler bir yılda ürettikleri toplam zenginliğin ancak %0,9'unu harcamaktadırlar. Gelişmiş ülkelerde ise bu sayı %2,4'ü bulmaktadır.

Gelişmiş ülkelerdeki araştırmacı sayısı, az gelişmiş ülkelerdeki sayının ortalama 10 katıdır. Gelişmiş ülkelerde her **1.000** kişiden ortalama 3 tanesi, az gelişmiş ülkelerde ise her **10.000** kişiden 3 tanesi araştırmacıdır.

Enriquez'e geri dönelim: "Meksika, 20 yıl içinde ileri teknoloji ihraç oranını 3 katına çıkarmış. Meksika'da ihraç edilen otomobillerin, bilgisayarların ve elektronik eşyaların çoğunluğu ABD sınırına yakın 'maquiladora' adı verilen fason üretim fabrikalarında monte edilir. Ve gerek ulusal, gerekse bölgesel katma değerleri düşüktür. Çünkü Meksika çok az bilgi üretmektedir. Belki de bu yüzden 1999 yılında GE'nin genel müdürü, Meksika'da GE için çalışan 15.000 fabrika işçisinin toplamından daha çok para kazandı. Bu yüzden Meksikalılar, Brezilyalılar, Arjantinliler, Şilililer, Afrikalılar ve Hintliler ekonomilerini defalarca yeniden yapılandırıyorlar. Ama yine de yoksul kalıp, umutsuz bir geleceğe doğru ilerliyorlar. Çünkü üretilen ve satılan bilgi miktarı çok az.."

Bu ifadelerde 'Meksika' yerine 'Türkiye' yazıldığında şaşırmadığınızı göreceksiniz. Bilgi üretmeden, kendi teknolojimizi geliştirmeden sürekli daha ucuz reel ücretlerle emek gücümüzü dünyaya pazarlamanın tünelin ucundaki ışık olmadığını farketmek zorundayız.

Sadece bilgiye sahip olan ve bilgiyi yeniden üretebilen ülkelerin stratejik öneme sahip olabileceği ve vatandaşlarını refah içinde yaşatabileceği, bugünün gerçeğidir.

Üzülerek söylemek gerekir ki, Ankara, sorunun ciddiyetinin farkında olduğuna ilişkin en ufak bir ipucu bile vermemektedir.